

Oikeustapauskokoelma

Asia C-124/10 P

**Euroopan komissio
vastaan
Électricité de France (EDF)**

Muutoksenhaku — Valtiontuet — Verosaatavasta luopuminen — Vapautus yhteisöverosta — Yhtiöpääoman korottaminen — Valtion toiminta markkinataloudessa toimivana asiantuntevana yksityisenä sijoittajana — Arviointiperusteet, joilla voidaan erottaa valtion toiminta osakkeenomistajana ja julkiselle vallalle kuuluvien toimivaltuuksien käyttäjänä — Vertailukohteena olevan yksityisen sijoittajan määrittäminen — Yhdenvertaisen kohtelun periaate — Todistustaakka

Tuomion tiivistelmä

1. *Valtiontuki — Käsite — Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden mukainen harkinta — Valtio, joka on yrityksen osakkeenomistajana — Valtio, joka toimii julkisen vallan käyttäjänä — Erottelu yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden suhteen*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

2. *Valtiontuki — Käsite — Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden mukainen harkinta — Arviointi kaikkien riidanalaisen toimenpiteen ja sen asiayhteyden kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella — Jäsenvaltion velvollisuus toimittaa objektiiviset ja todennettavissa olevat seikat, joista ilmenee sen toiminnan taloudellinen luonne*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

3. *Valtiontuki — Käsite — Tukea myöntävä jäsenvaltio, joka on sellaisen julkisen yrityksen verovelan velkoja ja ainoa osakkeenomistaja, jonka osakepääomaa on korotettu luopumalla verosaatavasta — Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden sovellettavuus*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

4. *Valtiontuki — Käsite — Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden mukainen harkinta — Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteiden sovellettavuus verotuksellisiin toimenpiteisiin*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

1. Edellytykset, jotka toimenpiteen on täytettävä, jotta se kuuluisi EY 87 artiklassa tarkoitetun tuen käsitteen piiriin, eivät täyty, jos tukea saanut julkinen yritys saattoi saada saman edun kuin etu, joka sille annettiin valtion varoista, olosuhteissa, jotka vastaavat tavanomaisia markkinaedellytyksiä, ja julkisten yritysten osalta tämä arviointi tehdään lähtökohtaisesti soveltamalla yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta.

Kun tilanteessa, jossa valtio on sekä yhtiön osakkeenomistaja että toimii julkisen vallan käyttäjänä, ratkaistaan kysymystä siitä, olisiko yksityinen sijoittaja, jonka tilanne vastasi mahdollisimman tarkasti valtion tilannetta, toteuttanut saman toimenpiteen tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, huomioon otetaan ainoastaan edut ja velvollisuudet, jotka liittyvät valtion tilanteeseen osakkeenomistajana, ja valtioon julkisen vallan käyttäjänä liittyvät edut ja velvollisuudet jätetään huomiotta.

Valtiolla yrityksen osakkeenomistajana ja julkisen vallan käyttäjänä olevat roolit on erotettava toisistaan. Näin ollen, jotta yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta voidaan soveltaa, kyseisen jäsenvaltion on myönnettävä osakkeenomistajan – ei julkisen vallan käyttäjän – ominaisuudessaan taloudellinen etu omistamalleen yritykselle.

Yksityinen sijoittaja -arviointiperuste ei tällaisessa tilanteessa ole poikkeus, jota sovelletaan vain jäsenvaltion pyynnöstä, kun EY 87 artiklan 1 kohdassa esitetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen käsitteen tunnusmerkistö täyttyy. Kun tätä arviointiperustetta voidaan soveltaa, se kuuluu niihin seikkoihin, jotka komission on otettava huomioon vahvistaessaan tällaisen valtiontuen olemassaolon. Kun siis käy ilmi, että yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta voidaan soveltaa, komission tehtävänä on pyytää kyseistä jäsenvaltiota toimittamaan sille kaikki merkitykselliset tiedot sen varmistamiseksi, täyttyvätkö arviointiperusteen sovellettavuus- ja soveltamisedellytykset, ja komissio voi kieltäytyä tutkimasta näitä tietoja vain, jos näyttönä esitetyt seikat on laadittu sen jälkeen, kun päätös kyseessä olevan sijoituksen tekemisestä tehtiin.

(ks. 78–81, 103 ja 104 kohta)

2. Tilanteessa, jossa yrityksen osakkeenomistajana oleva jäsenvaltio vetoaa hallinnollisen menettelyn kuluessa yksityinen sijoittaja -arviointiperusteeseen, sen on epäselvässä tapauksessa osoitettava kiistattomasti sekä objektiivisten ja varmennettavissa olevien seikkojen perusteella, että toteutettu toimenpide kuuluu sen osakkeenomistajan aseman piiriin. Näistä seikoista on selvästi ilmeistä, että kyseinen jäsenvaltio on ennen taloudellisen edun myöntämistä tai samanaikaisesti sen kanssa päättänyt tehdä tosiasiallisesti toteutetulla toimenpiteellä sijoituksen määräysvallassaan olevaan julkiseen yritykseen. Tämän suhteen voidaan edellyttää muun muassa seikkoja, joista ilmenee, että päätös perustuu taloudellisiin arviointeihin, jotka rinnastuvat arviointeihin, joita johdonmukaisesti toimiva yksityinen sijoittaja, jonka tilanne vastaa mahdollisimman tarkasti kyseisen valtion tilannetta, olisi laatinut ennen tällaisen sijoituksen tekemistä arvioidakseen sen tulevan tuottavuuden.

Sitä vastoin kyseisen edun myöntämisen jälkeen laaditut taloudelliset arviot, kyseisen jäsenvaltion toteuttaman sijoituksen todellisen tuottavuuden toteaminen jälkikäteen tai myöhemmät perustelut tosiasiallisesti valitusta toimintatavasta eivät riitä osoittamaan sitä, että tämä jäsenvaltio olisi ennen edun myöntämistä tai samanaikaisesti sen kanssa tehnyt tällaisen päätöksen osakkeenomistajan ominaisuudessaan. Jos jäsenvaltio esittää komissiolle vaaditunlaiset seikat, komission on suoritettava kokonaisarviointi, jossa se kyseisen jäsenvaltion esittämien seikkojen lisäksi ottaa huomioon kaikki tilanteessa merkitykselliset seikat, joiden perusteella se voi määrittää, onko kyseessä oleva toimenpide tehty jäsenvaltion osakkeenomistajan vai julkisen vallan käyttäjän ominaisuudessa. Tältä osin merkityksellisiä voivat olla erityisesti toimenpiteen luonne, kohde, asiayhteys ja tavoite sekä siihen sovellettavat säännöt.

(ks. 82–86 kohta)

3. EY 87 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, jonka vaikutuksista kilpailu vääristyy tai uhkaa vääristyä, ei sovellu yhteismarkkinoille, jos se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisella pyritään määrittämään, onko valtion varoista julkiselle yritykselle muodossa tai toisessa myönnetty taloudellinen etu vaikutustensa johdosta sellainen, että se vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Edellä mainitulla määräyksellä ja kyseisellä arviointiperusteella pyritään estämään se, että tukea saavan julkisen yrityksen taloudellinen tilanne olisi valtion varoista peräisin olevan toimen johdosta edullisempi kuin sen kilpailijoiden. Tukea saavan julkisen yrityksen taloudellinen tilanne ei riipu siitä muodosta, jossa etu annetaan käytettäväksi, edun luonteesta riippumatta, vaan sen lopullisesti hyväkseen saamasta määrästä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ei näin ollen tehnyt oikeudellista virhettä keskittyessään yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen sovellettavuutta koskevassa arvioinnissaan yrityksen taloudellisen tilanteen paranemiseen ja kyseessä olevan toimenpiteen kilpailuvaikutuksiin, eikä kyseisen jäsenvaltion käyttämien keinojen verotukselliseen luonteeseen.

Kun otetaan huomioon EY 87 artiklan 1 kohdalla ja yksityinen sijoittaja -arviointiperusteella tavoitellut päämäärät, taloudellista etua – myös silloin, kun se on myönnetty verotuksellisilla keinoilla – on arvioitava muun muassa yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen valossa, jos mahdollisesti tarpeellisessa kokonaisarvioinnissa ilmenee, että kyseinen jäsenvaltio on siitä huolimatta, että tilanteessa on käytetty tällaisia julkisen vallan piiriin kuuluvia keinoja, kuitenkin myöntänyt tämän edun omistamansa yrityksen osakkeenomistajan ominaisuudessa.

(ks. 88–92 kohta)

4. Yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta voidaan soveltaa myös tilanteessa, jossa on käytetty luonteeltaan verotuksellisia keinoja. Jos oletetaan, että yksityinen sijoittaja ei olisi voinut tehdä valtion toteuttaman kaltaista sijoitusta samankaltaisissa olosuhteissa, koska sen olisi pitänyt maksaa veroa ja koska vain kyseinen valtio verotusvallan käyttäjänä saattoi edelleen määrätä kyseistä veroa vastaavista määristä, on todettava yhtäältä, että kyseessä olevan kirjanpitoimen perusteella veron olisi joutunut maksamaan yrityksen tilanteessa oleva yksityinen yritys eikä yrityksen osakkeenomistaja.

Yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltaminen olisi siis esillä olevassa asiassa mahdollistanut sen määrittämisen, olisiko yksityinen sijoittaja samankaltaisissa olosuhteissa sijoittanut maksettavaa veroa vastaavan määrän kyseisen yrityksen tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevaan yritykseen.

Yksityiselle sijoittajalle aiheutuneen kustannuksen ja valtiolle sijoittajana aiheutuneen kustannuksen välinen mahdollinen ero ei estä yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamista. Arviointiperusteella voidaan nimenomaisesti määrittää muun muassa tällaisen eron olemassaolo ja ottaa se huomioon arvioitaessa, täyttyvätkö tämän arviointiperusteen mukaiset edellytykset.

(ks. 94–96 ja 98 kohta)